

Holman Ágoston

A védelmi- és biztonságtechnikai tervezés műszaki irányelv

Ön biztonságban érzi magát?

Mit válaszolna, ha feltennék Önnek a kérdést, mennyire érzi magát biztonságban hazájában, lakóhelyén, munkahelyén, vagy élete eseményeinek bármely helyszínén? Válaszát minden bizonnyal olyan tényezők befolyásolnák, melyek nagymértékben függenek a személyes tapasztalatoktól, benyomásoktól, és a rendelkezésre álló információ mennyiségétől. Amíg nem ér bennünket negatív élmény és nem értesülünk a biztonságunkat közvetve vagy közvetlenül érintő információról, eseményről, sokkal inkább biztonságban érezzük magunkat. Amint bekövetkezik egy szerencsétlenség, kár, tragédia, a biztonságérzetünk lecsökken, a környezetünket kiszámíthatatlannak és veszélyesnek érezzük. A biztonságérzet tehát szubjektív. Mindemellett a biztonságtechnikai védelem fontosságát nehéz is demonstrálni. Hiszen a jó biztonságtechnikai védelem olyan, mint a labdarúgásban a kapus: ideális esetben láthatatlan, viszont szükség esetén szerepe nélkülözhetetlen. (Túl) sok esetben a már bekövetkezett szerencsétlenség, tragédia biztonsági elemzése után, *ex post* körvonalazódik, mi lett volna az optimális biztonsági megoldás, mellyel az elkerülhető lett volna. Ahhoz, hogy az építőiparban jó biztonságtechnikai védelmet építsenek ki a kivitelezők, nem elégséges csupán a szubjektív biztonságérzetükre hagyatkozniuk, s mindezt *ex ante* kell megvalósítaniuk. Márpedig jó biztonságtechnikai védelem kialakítására szükség van: a jelenkor fejlett társadalmában az ember alapvető igénye, hogy biztonságos környezetben éljen, dolgozzon, s végezze mindennapi tevékenységeit. Elvárjuk a felelős állami- vagy magánszféra szereplőitől, hogy ne érje bántódás személyünket és vagyonunkat, ha különböző létesítményeket látogatunk, mindemellett számítunk az illetékes hatóságokra, hogy megvédenek bennünket szükség esetén. Egyre kifinomultabb és specifikáltabb védelmi eszközök állnak a felhasználók részére. Ugyanakkor a technikai vívmányok repertoárjának növekedése nem feltétlen szolgálja a jó védelmi megoldások kialakítását. Az „ágyúval verébre” vagy éppen a fölöslegesség hittisége hibáit elkerülve olyan védelmi eszközök használata szükséges, mely az adott igényre arányosan és hatékonyan reflektál.

Ezen problémafelvetés mentén – az objektivitás, a preventív jelleg, az arányosság és a védelem teljeskörű penetrációs igénye érdekében – született meg általam és felülvizsgáló szakértő munkatársaim által az építőiparban azon műszaki irányelv tervezet, amely garantálja, hogy a fejlődő technikai világban a biztonságtechnikai tervezők hatékony, gazdaságos, és az építészettel összehangolt védelmi és biztonságtechnikai rendszereket tervezhessenek. A műszaki irányelv tervezet sikerrel válaszol a dinamikusan fejlődő iparági jelleg és az épületek egyediségének kihívásaira, hiszen nincs két ugyanolyan adottságokkal rendelkező épület, és az adott időszakok műszaki megoldásai rohamosan változnak.

A műszaki irányelv tervezet ezért egy tervezés alatti súlyozható kockázatelemzés megalkotását kínálja. Jelenleg egyedülálló e kockázatelemzés, mert átfogóan vizsgálja az épületet, mint

organikus területet, és egyben súlyozza is a felmerülő kockázatokat. A garantált biztonságérzet kialakítása a részletes kockázatelemzésen alapul, amely 3+1 védelmi kategória szerint csoportosítja az épülettel kapcsolatos kockázatokat. A fizikai-, az élet- és az információvédelmi kategória mellett megjelenik egy negyedik, az épületet ellátó hálózatok és rendszerek védelmi kategóriája. Ezen tipológia alapján más problémák merülnek fel egy fizikai védelmet sértő ablakrongáláskor, és az ellátó hálózati védelmet sértő elektromos hálózat szabotázsa esetén. A védelmi és biztonságtechnikai tervezés műszaki irányelve a négy védelmi kategória alapján szigorú elemzési rendszert ír elő a biztonságtechnikai tervezőknek. A kockázatelemzési rendszer szigorú betartásával egy dinamikusan alkalmazkodó védelmi rendszert lehet kiépíteni, amely nem csak a tervezési szakaszban észlelhető úgynevezett alapkockázatokra reagál, hanem segít az épület tulajdonosának, üzemeltetőjének és más használójának egy kényelmesen használható, majd fejleszhető és szinte észrevehetetlen háttérrendszer megalkotásában és alkalmazásában.

A kockázatelemzési rendszer megalkotásakor nagyban szerepet játszott az az elv, hogy egy produktum nem akkor van kész, ha már nem tudunk többet hozzátenni, hanem akkor, ha már nem tudunk belőle elvenni a tökéletes végeredmény eléréséhez. A kidolgozott műszaki irányelv ezen elv alapján minden egyes épületre megalkot egy egyedi kockázatkezelési védelmi stratégiát. A kockázatkezelésben egy meghatározott folyamat szerint alkot láncolatot a stratégia, taktika és technika, melyben kiváltképp nagy szerepet játszanak a logikai összefüggések. A stratégia, taktika és technika láncolat az irányelv kockázatelemzési rendszerében úgy jelenik meg, hogy a védelmi stratégia egy, az irányelvben előírt módon vizsgált kockázatokra ad választ. A taktika jelenti az épületrészek egyes védelmeinek logikai összefüggéseit, míg a technika eszközei felelnek a taktika logikai összefüggéseinek specifikus kiszolgálására, s ilyen módon a taktikai részegységek a védelmi stratégiát teszik egy organikus egésszé.

Manapság a folyamatosan változó biztonsági környezetben a kihívások, kockázati tényezők és fenyegetések már több síkon – az egyének, közösségek, államok és régiók szintjén, valamint globális szinten – jelennek meg, és az egyének, kormányzati és nem kormányzati szervezetek, valamint transznacionális szereplők széles körét érintik. A műszaki irányelv létjogosultága ebben a fenyegetettségben egyre inkább növekszik. Ugyanakkor a védelmet igénylő létesítmények tervezése, kivitelezése során a biztonságtechnikai eszközök alkalmazása a mérnöki szemlélet móddal ellentétesen, *ad hoc* módon, normatív szabályozás nélkül zajlik. Henger Norbert szakértő elemzése szerint „a középületek tervezésénél látható, hogy a tervezési folyamat részét nem képezi a biztonságra irányuló kockázatelemzés. Tekintettel arra, hogy nem kötelező, ezért azt sem az engedélyezési, sem pedig a kiviteli terv nem tartalmazza, ezáltal a kivitelezés során a biztonságtechnikai eszközök betervezése és/vagy megvalósítása jelentősen módosíthatja az eredeti védelmi koncepciót. A támadási kockázatok csökkentése érdekében indokolt lenne az épület tulajdonosának, a biztosítónak, a pénzügyi szolgáltatóknak, a tervezőknek és a kivitelezőknek együtt gondolkodni a biztonság kivitelezési

folyamatában.” Az irányelv hiánypótló törekvés e gyermekbetegségek orvoslására hazánk hatékony védelme érdekében.

A védelmi rendszerek sajátossága, hogy a változást az elkövetések és tragédiák minőségében és technikájában le kell tudnia követni. Éppen ezért e tárgyi irányelv kockázatelemzési rendszere a fejleszthetőséget, mint stabil változót veszi alapul. A védelmi és biztonságtechnikai tervezésről szóló műszaki irányelv összességében egy súlyozott kockázatelemzésen alapuló tervezési módszer, amely használatával minden védelmi és biztonságtechnikai tervező képes a legoptimálisabb védelmet kialakítani hazánk épületein és létesítményein.

A védelmi-és biztonságtechnikai tervezés műszaki irányelvtervezet

Szakmai vezető: Holman Ágoston